

Starck Virginal Book (1689) **Compiled by Johann Wohlmuth**

Johann Wohlmuth: Miserere (1696)

Index

Előszó
Vorwort
Preface

Sopron a XVII. században

A város szerepének és jelentőségének növekedése
A soproni evangélikus egyház kialakulása
Sopron zenei élete a XVII. században Wohlmuth működéséig

„Johannes Wohlmuth Rustensis Hungarus”

Tanulóévek 1667-ig
Rusztai rektor, majd regensburgi száműzetés 1667 (1666?) –1686
Végleges letelepedés Sopronban 1686–1724

Starck virginálkönyv

Egy kézirat a Soproni Múzeum állandó kiállításán
A virginálkönyv irodalma, címe, lejegyzője és használója
A virginálkönyv rendeltetése, hangszerhasználat
A virginálkönyv tartalma, variáns tételei XVII-XVIII. századi gyűjteményekben

Wohlmuth: Miserere

Irodalom

Ödenburg im 17. Jahrhundert

Wachsende Rolle und Bedeutung der Stadt
Die Entstehung der Ödenburger evangelischen Kirche
Ödenburgs Musikleben im 17. Jahrhundert bis zum Wirken Wohlmuths

„Johannes Wohlmuth Rustensis Hungarus”

Lehrjahre bis 1667
Rektor in Rust und dann Regensburger Verbannung 1667 (1666?) – 1686
Endgültige Niederlassung in Ödenburg 1686–1724

Das Starcksche Virginalbuch

Ein Manuskript in der ständigen Ausstellung des Soproner Museums
Die Literatur, der Titel, der Aufzeichner und der Nutzer des Virginalbuches
Die Bestimmung und Instrumentennutzung des Virginalbuches
Der Inhalt des Virginalbuches und seine Varianten in den Sammlungen des 17.–18. Jahrhunderts

Wohlmuth: Miserere

Literatur

Sopron in the 17th Century

Growing function and importance of the town
The founding of the Lutheran church in Sopron
Musical life in 17th century Sopron before Wohlmuth

“Johannes Wohlmuth Rustensis Hungarus”

School years before 1667

Rector in Rust and exile in Regensburg 1667 (?1666) – 1686

Final settling in Sopron 1686-1724

The Starck Virginal Book

A manuscript from the permanent exhibition of the Sopron Museum

The title, writer and user of the virginal book, and literature about it

The objectives of the virginal book and the instrument it was intended for

The contents of the Starck Virginal Book and variants of its movements in 17th and 18th century collections

Wohlmuth: Miserere

Bibliography

Helységnevmutató – Ortsnamenverzeichnis – List of Place Names

Facsimiles

Starck Virginal Book 1689

1. Gavotte
2. Praeludium
3. Ungarischer Tantz – Proportio
4. Ein anderer ungarischer Tantz – Proportio
5. Praeludium
6. Minuet
7. Aria
8. Erstanden ist der heilig Christ
9. Gute Nacht
10. Pargamasca
11. Minuet
12. Aria
13. Berghauer Tantz
14. Aria
15. Wer nur den lieben Gott läßt walten
16. Praeludium
16. [17.] Englischer Tantz
17. [18.] Steyrer Tantz
18. [19.] Nun laß uns Gott dem Herren
19. [20.] Minuet
20. [21.] Trompeter-Stücke
21. [22.] Sarabanda
22. [23.] Joseph
23. [24.] Eja
24. [25.] Tertia pars
25. [26.] Werde munter mein Gemüth
26. [27.] Nun komt der Heiden Heiland
27. [28.] Puer natus in Bethlehem
28. [29.] Uns ist geborn ein Kindelein
29. [30.] Ungerischer Tantz, des Fürsten auß Siebenbürgen – Proportion darauf
30. [31] Studentisches Leben
31. [32.] Ballet
32. [33.] Wo Gott zum Hauß nicht

33. [34.] Ungarischer Tantz – Proportio
34. [35.] Liebster Jesu wir sind hier
35. [36.] Aria
36. [37.] Steyrer Tantz
37. [38.] Courant
38. [39.] Weißtu nicht
39. [40.] Minuet
40. [41.] Minuet
41. [42.] Salomon
42. [43.] Aria. Wenn die Schönheit
43. [44.] Aria
44. [45.] Trompeter-Stücke
45. [46.] Wohl mir, Jesus meine Freude
46. [47.] Englischer Tantz
47. [48.] Minuet
48. [49.] Hastu denn Jesu dein Angesicht gänzlich verborgen
49. [50.] Aria
50. [51.] Gott deß Himmels und der Erden
51. [52.] Praeludium
52. [53.] Auß meines Herzen Grunde
53. [54.] Herr Jesu Christ dich zu uns wend
54. [55.] Hirtenstück
56. Tantz

Johann Wohlmuth: Miserere 1696

Általános megjegyzések

Jegyzetek a Starck virginálkönyv darabjainak a Függelékben közölt variánsaihoz

Allgemeine Bemerkungen

Bemerkungen zu den Varianten der Stücke im Starckschen Virginalbuch
herausgegeben im Anhang

General Remarks

Notes to the Variants of the Pieces in the Starck Virginal Book published in Appendix

Függelék – Anhang – Appendix

Beszámoló

A Musicalia Danubiana sorozat 22. köteteként Johann Wohlmuth (1643–1724) műveit terveztük kiadni: fennmaradt gyűjteményét, a rövid elméleti bevezetőt, magyar és nemzetközi táncokat, áriákat, praeludiumokat, korálokat tartalmazó Starck virginálkönyvet és egyetlen ismert kompozícióját, a Miserere zsoltárfeldolgozást. A kötet bevezető tanulmányának első fejezete Sopron helyzetét mutatja be a XVII. században, valamint a város evangélikus egyházának és zenei életének történetét. A második fejezet Wohlmuth életrajzát foglalja össze elsősorban a nemrég előkerült napló alapján. Wohlmuth mint zeneigazgató és orgonista több mint három évtizeden keresztül hatással volt a város kulturális életére. A tanulmány harmadik fejezete a Starck virginálkönyv rendeltetését, használóját és tartalmát vizsgálja, valamint darabjainak helyét a többi magyarországi XVII-XVIII. századi gyűjtemény tükrében. A kiadvány Függeléke ezeket a XVII-XVIII. századi variáns tételeket, táncokat és korálokat tartalmazza. A tanulmány kitér a billentyűs hangszerek jelentőségére. A XVII. századi zeneéletünkben ugyanis egyre nagyobb szerepet kezd játszani a hangszerek használata, nemcsak ünnepi alkalmakkor, hanem a mindennapokban is. A század második felében a polgárosodás jeleként fedezhetjük fel a virginált, mely hangszeren világi és vallásos eredetű darabokat egyaránt megszólaltattak. Az egyetlen fennmaradt Wohlmuth kompozícióról, a Miserere zsoltárról szól az utolsó rész, a műfaj rövid áttekintésével. (A bevezető tanulmány magyar, német és angol nyelven is olvasható a kiadványban.)

A facsimile melléklet Sopron történetének, valamint Wohlmuth életének és működésének egy-egy fontosabb állomását villantja fel: Wohlmuthnak a Wittenbergben folytatott disputációjáról készült kiadvány címlapját, ruszti rektorságának díjlevelét, részleteket a Starck virginálkönyvből és a Miserere zsoltárból, egy elveszett Wohlmuth kompozíció címlapját, továbbá a Wohlmuth által másolt ismeretlen szerzőjű műveket. A kötet függelékében a Starck virginálkönyv variáns tételei jelennek meg XVII-XVIII. századi magyarországi és magyar vonatkozású forrásokból.